

Poezie

Andrei Codrescu
Virgil Dumitrescu
Dan Duțescu
Klaudia Muntean
Elena Ștefoi

Eseu

Geo Constantinescu
Emanuel D. Florescu
Rodica Grigore
Dan Ionescu
Gabriela Nedelcu-Păsărin
Dodo Niță
Mircea Pospai
Anda Simion
Emilian Ștefăruță

Proză

Carmen Firan
Adrian Sângeorzan

Florea
FIRAN

Marcel Corniș-Pop

Critic literar, eseist, comparatist și teoretician literar, traducător din literaturile anglo-saxone în română, tălmăcitor și comentator al culturii românești peste ocean, Marcel Corniș-Pop (Comis-Pope, nume americanizat), desfășoară în paralel o întinsă și valoroasă activitate universitară de profesor. Adrian Marino, cel mai important teoretician român al literaturii cu receptare în plan universal, i-a fost „ghid excelent pentru explorările sale literare mai complexe”, căruia i-a admirat ideile și cărțile. Marcel Corniș-Pop se alătură unor teoreticieni ai literaturii precum Virgil Nemoianu, Matei Călinescu, Mihai Spăriosu, Monica Spiridon sau Toma Pavel cu o activitate remarcabilă în acest domeniu.

S-a născut la 14 februarie 1946 în Arad, fiul lui Gheorghe Pop-Corniș, profesor de limba română și al Sidoniei (născută Bogdan). Ambii părinți au avut pasiune pentru literatură și dețineau o bogată bibliotecă unde tânărul Marcel și-a făcut ucenicia,

și-a dezvoltat gustul pentru literatură citind cărți din literatura engleză și americană, atras de I. D. Salinger, Virginia Woolf, Thomas Pynchon, Thomas Wolfe, din care mai târziu va și traduce. Interesul pentru limba engleză a apărut încă din clasele elementare, treptat devenind „limba gândurilor și fanteziilor sale”. Aradul a rămas „spațiu de visare și refugiu” pentru vacanțele de vară la bunici; de la un an a trăit cu părinții la Cluj unde a urmat clasele gimnaziale și Liceul „Emil Racoviță” pe care l-a absolvit în 1963, apoi Facultatea de Filologie a Universității clujene, Secția engleză-română (1963-1968). Adaptarea la filologia clujeană și-a format-o la cursurile de teorie literară ale profesorului Ion Vlad, „fascinat de prelegerile acestuia”, la cursurile de fonetică ale lui Mihail Bogdan și cele de engleză ale lui Sever Trifu, dar și datorită prezenței primului lector american la Cluj, Jim Augerot, pe care îl va întâlni în America și vor colabora la realizarea unor lucrări.

Continuare în p. 2

Constantin Cubleșan – <i>Eminescu – Oglinzi, permanența imaginii</i>	p. 4
Adrian Cioroianu – <i>Despre Doctoratul unor oameni politici și Biblioteca Națională a României</i>	p. 5
Ioan Lascu – <i>Albert Camus – În miezul absurdului</i>	p. 6
Mihai Ene – <i>Jocuri de putere</i>	p. 7
Constantin Zărnescu – <i>Civilizația vizuală la C. Brâncuși</i>	p. 8
Dumitru Radu Popa – <i>Climatul – cum mergem mai departe?</i>	p. 11

Mihai Eminescu –
172 de ani
de la naștere

Constantin Piliuță – Portretul lui Mihai Eminescu

Sumar

- Florea Firan, Marcel Corniş-Pop** / pp. 1-3
Constantin Cubleșan, Eminescu – Oglinda, permanența imaginărilor / p. 4
Andrei Codrescu, Poem: „Fă ce vrei dacă ești sigur că vei putea trăi cu asta pentru totdeauna” (P. Valéry) / p. 4
Adrian Cioroianu, Despre Doctoratul unor oameni politici și Biblioteca Națională a României / p. 5
Ioan Lascu, Albert Camus – În miezul absurdului / pp. 6, 7
Mihai Ene, Jocuri de putere / p. 7
Constantin Zărnescu, Ochii – ferestre ale spiritului omenesc. Civilizația vizuală la C. Brâncuși! / pp. 8, 9
Elena Ștefai, Poeme: În splendoarea minciunii; Firele zilei; Să crezi și să vezi; Vreau doar să știu; Până la ultima; Dintr-o țară străină / p. 9
Gabriela Nedelcu-Păsărin, Răzvan Petrescu – pariul pe proza scurtă / p. 10
Dumitru Radu Popa, Climatul – cum mergem mai departe? / p. 11
Adrian Sângeorzan, Asemănarea / pp. 12, 14
Carmen Firan, Sărbători, papagali și papaya / p. 13
Virgil Dumitrescu, Poeme: Tristețea; Poeme betege; Visul își trage, nestăvilit, spuza; Frig și cald / p. 14
Rodica Grigore, Oameni și păsări / p. 15
Emanuel D. Florescu, Veșnicile întrebări filosofice / p. 16
Dan Duțescu, Poeme: Aniversare...; Cel care caută iubirea / p. 17
Klaudia Muntean, Poeme: Râului Uitării; Aripă de Înger / p. 17
Geo Constantinescu, Markovits Rodion: „Garnizoana din Siberia” / p. 18
Dan Ionescu, Proiecția cosmică a unei definiții; Dorul de a revedea natura / p. 19
Mircea Pospai, O viață (de creație) într-o carte / p. 20
Anda Simion, Jocul de-a realitatea / p. 21
Dodo Niță, 2021 – Anul benzii desenate românești / p. 22
Red., Cărți primite la redacție / p. 22
Red., Colocviile Scribul Românesc – 2021 / p. 23
Red., Okeanos – Observator cultural; ProSaeculum / p. 23
Emilian Ștefărtă, Sculptura lui Emilian Popescu – Lumina provocatoare în confruntarea cu materia opacă / p. 24

Continuare din p. 1

Florea FIRAN

Marcel Corniş-Pop

După absolvire este încadrat la catedra de limbi germanice a Universității din Timișoara, mai întâi asistent (1968-1977), apoi lector (1977-1983), avansarea la gradul de conferențiar fiindu-i blocată pe motive politice. În 1979 obține doctoratul în literatură americană și comparată cu o teză despre romanul american, *Teoria și forma romantismului simbolic: de la Herman Melville la Thomas Wolfe*, lucrare apărută într-o formă revizuită de autor cu titlul *Anatomia balenei albe. Poetica romanului american, epopeic și simbolic*, publicată la Editura Univers din București (1982), care îl situează printre cei mai importanți americaniști ai momentului și este distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor pentru Critică.

Autorul mărturisește că opera lui Melville l-a preocupat mult timp: în 1969 debuta critic în revista „Steaua”, cu articolul *Herman Melville, profil critic*, o încercare de a repoziționa eposul melvillian în relație cu proza secolului XX, idee pe care o va relua în formă mai amplă în *Anatomia balenei albe*, studiu extins cu o secțiune axată pe impactul metodelor narative melvilliene asupra prozei americane contemporane.

Debutază cu reportaje și eseuri în „Viața studentescă” (1963), după care colaborează intens cu articole, cronici literare, studii și eseuri la revistele „Tribuna”, „Orizont” (unde ține o perioadă cronică literară, încurajat de criticul literar Cornel Ungureanu), „Vatra”, „Secolul 20”, „Steaua”, „Amfiteatru”, „Caiete critice”, „Cahiers roumains d'études littéraires”.

Până în 1974 conduce revista „Forum studentesc” din Timișoara, publicație cu direcții multiculturale și politice care ținea legătura cu alte grupări studentești din țară, între care „Echinoc”, „Amfiteatru”, „Aktionsgruppe Banat”, suspendată pe motivul că „deviase de la linia politică a organizațiilor studentești”.

Editorial debutază cu traducerea *Nouă povestiri* de I. D. Salinger (Ed. Univers, 1971) republicată, parțial revizuită de autor, în 2002 la Editura Polirom, și în 1975 obține premiul Uniunii Scriitorilor pentru traduceri. Autorul consideră că volumul *Nouă povestiri* a marcat „un episod învingător și inaugural în biografia sa literară”, iar Salinger i-a orientat opțiunile în perspectiva de scriitor. Traducerile au reprezentat o componentă importantă a activității sale alături de creația literară propriu-zisă.

Alte proiecte ale sale din această perioadă au fost interzise de cenzură, între care vol. de eseuri *Critică și simptomatologie*, refuzat de Editura Facla, în 1973, pentru că „nu a plăcut tratamentul aplicat unor scriitori oficiali”. În 1975, din aceleași motive, este determinat să renunțe la rubrica de critică literară din revista „Orizont” și se dedică traducerilor și studiilor universitare, unde iarăși este obstrucționat: nu i se publică volumele din Allen Ginsberg (o selecție de poezie tradusă împreună cu Petru Ilieșu) și Robert Penn Warren (romanul *Toți oamenii regelui*), respins din pricina coincidențelor dintre cariera politică a personajului lui Warren și cea a lui Ceaușescu. În plan profesional i s-a refuzat înaintarea la gradul de conferențiar universitar deși îndeplinea toate criteriile, iar programul de engleză din cadrul facultății →

Scribul Românesc Revistă de cultură

Fondată la Craiova, în 1927,
de către criticul D. TOMESCU.
Serie nouă, din 2003,
întemeiată de Florea FIRAN

Editată de: Fundația – Revista
Scribul Românesc

ISSN 1583-9125

Revistă înregistrată la OSIM
cu nr. 86155 din 11.04.2007

Membră A.R.I.E.L.

Redacția

Director:
Florea FIRAN

Colegiul redacțional:

Adrian CIOROIANU
Andrei CODRESCU
Eugen NEGRICI
Gheorghe PĂUN
Dumitru Radu POPA
Dumitru Radu POPESCU
Lucian Bernd SĂULEANU
Monica SPIRIDON
Emilian ȘTEFĂRTĂ

Redactori:

Mihai ENE
Mihai FIRICĂ
Emanuel D. FLORESCU
Ion PARHON
Lucian-Florin ROGNEANU

Redactori asociați:

Florentina ANGHEL
Dan IONESCU
Gabriela NEDELICU-PĂSĂRIN

Corectură:

Claudia MILOICOVICI

Tehnoredactare:

Georgiana OPRESCU

Arhivă online:

Alexandru OPRESCU

Redacția și Administrația: Craiova

Str. Constantin Brâncuși, nr. 24
Tel./Fax: 0722753922; 0251/413.763
E-mail: scribulromanesc@yahoo.com
Web: www.revistascribulromanesc.ro
Cont: RO03BRDE170SV21564261700
BRDE Agenția Mihai Viteazul, Craiova

Abonamentele se pot face la sediul
redacției: Str. Constantin Brâncuși,
nr. 24, Craiova, județul Dolj
sau scribulromanesc@yahoo.com

Responsabilitatea opiniilor exprimate
apartine integral autorilor.
Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia PRINTEX
Craiova, str. Electroputere, nr. 21,
tel. 0251 580431

Abonamente

Scribul Românesc

Abonați-vă la Revista „Scribul Românesc” și veți avea un prieten apropiat. Abonamentele se fac prin rețeaua proprie și Poșta Română, se pot achita la sediul revistei sau în contul: RO 03BRDE170SV21564261700, Agenția Mihai Viteazul, Craiova.

Costul unui abonament anual cu taxele incluse este de 115 lei. Pentru abonații din străinătate este de 145 \$ sau de 130 €. Informații primite la tel.: 0722.75.39.22; Fax: 0251.413.763 sau la adresa de email: scribulromanesc@yahoo.com

unde funcționa era mereu amenințat cu desființarea, și orice încercări de a pleca cu burse în SUA sau Anglia, unde era invitat, i-au fost barate, acestea fiind principalele motive ale hotărârii de a rămâne definitiv în SUA.

În vara anilor 1968 și 1971 urmează cursuri de specializare la Oxford și la Universitatea din Birmingham, iar în 1983 beneficiază de o bursă Fulbright la University of Northern Iowa când cere azil politic și se stabilește în SUA, o decizie grea care i-a impus ruperea oricăror legături cu țara pentru aproape un deceniu.

La plecarea din țară Mircea Corniș-Pop era deja specializat în teoria literaturii, poetica romanului, naratologie, istoria literaturii engleze și americane, fiind un bun traducător și comentator al literaturii de peste ocean. N-a fost ușoară trecerea dintr-o cultură brutalizată de comunism, în una deschisă și multiculturală, i-a trebuit o perioadă de adaptare care va însemna experiență existențială și spirituală importantă pentru scriitor. În 2007, când este distins pentru activitatea de profesor cu „University Award of Excellence”, în discursul ținut cu acest prilej a menționat greutățile pentru reinventarea carierei și destinului său intelectual, în primul rând procesele de adaptare existențial-culturale, diferite în cele două medii academice.

Pregătirea sa profesională îi asigură intrarea în viața universitară încă de la început, lucru rar pentru un profesor proaspăt emigrant: predă cursuri la Universitatea din Northern Iowa (1983-1987) și la Harvard (1987-1988); este profesor asociat (1988-1991) și din 1991 profesor plin la Departamentul de engleză al Universității Commonwealth Virginia. În primul său post academic în SUA, la catedrele de limbă engleză și limbi moderne ale Universității Northern Iowa, a îmbinat cursuri de literatură americană contemporană cu teoria traducerii, urmărind elemente de tranziție între limbi și culturi în același spațiu.

În paralel scrie și publică articole de critică și teorie literară, de semiotică, naratologie, traductologie în volume colective, enciclopedii sau în revistele „Studies in Contemporary Fiction”, „Semiotica”, „Symposium”, „Sage-trieb”, „The American Book Review”, „The North American Review”, „The Journal of Narrative Technique”, „College Literature Journal A.R.A.”, „Miorița”, „Agora”. Din 1984 este membru al colegiului de redacție al revistei „The European Studies Journal”, iar din 1995 editor al revistei „The Comparatist, Journal of the Southern Comparative Literature Association”. Editează câțiva ani revista de traduceri de poezie „Micromegas, a poetry magazine”, publicând numere tematice din poezia română, est-germană, iugoslavă, portugheză și braziliană, în traducere engleză.

Traduce în limba engleză din scriitori români, între care Dorin Tudoran, Petru Ilieșu, Ion Brad și

Anghel Dumbrăveanu, pentru care obține Premiul Uniunii Scriitorilor (1975). Postfațează volumul *At the Court of Yearning* de Lucian Blaga, tradus în limba engleză de Andrei Codrescu (Ohio, SUA, 1989); alcătuiește o mică antologie a poeziei românești de după „generația Labiș”, cu traduceri în limba engleză din Mircea Ivănescu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Mircea Cărtărescu, Anghel Dumbrăveanu, Dinu Flămând, Mircea Dinescu, Daniela Crăsnaru, Traian T. Coșovei; împreună cu Ronald Bogue editează volumul colectiv de eseuri intitulat *Violence and Meditation in Contemporary Culture* (New York, 1996). A publicat articole în enciclopedii de literatură americane despre George Bacovia, Ion Barbu, Eugen Lovinescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana și Mircea Dinescu.

Activitatea de traducător merge în paralel cu celelalte domenii pe care le abordează, susținând într-un interviu dat lui C. Severin, că traducerea joacă un rol important pentru procesul de înțelegere reciprocă între culturi, „traducem în propriile noastre idei, în expresii noi, retraducem ideile pe care le-am descoperit la alți scriitori”. Dintre traduceri sale, versiunea românească a amplului roman al lui Tomas Wolfe, *Privește, inger, către casă* (1977) este considerată cea mai importantă, alături de traducerea unor romane semnate de scriitorii americani Kurt Vonnegut Jr., *Fii binecuvântat, domnule Rosewater* (1976), Ken Kesey, *Zbor deasupra unui cuib de cuci* (1981) sau Dylan Thomas, *Fiicele Rebecăi* (1982).

Riguros cu toate cărțile sale publicate în țară, le însoțește cu studii introductive substanțiale, consideră că „literatura rămâne o fereastră importantă prin care ne uităm la lume, dar această fereastră trebuie reîmpropătată și redefinită continuu, deschizând noi perspective în care facem și primim literatură”.

Teoretician dublat de un practician tenace, Marcel Corniș-Pop mărturisește că prin lucrările sale s-a străduit să abordeze literatura dintr-o perspectivă comparată și interdisciplinară, relevând convergențele între studiul literar, analiza culturală și pedagogia critică. În acest sens a fost conceput volumul *Hermeneutic and Critical Rewriting* (1992) în care teme, concepte sau scenarii teoretice sunt relevate printr-o grilă interdisciplinară, îndemnând studenții la cursurile sale să îmbine lectura textului cu o formă de rescriere critică. Acest mod de relectură și rescriere critică l-a practicat și în revista „The Comparatist” pe care a editat-o în perioada 1992-1998 prin numere tematice axate pe recitirea literaturii irlandeze din perspectiva post colonială, lectura textului

oriental prin prisma unor teorii occidentale sau recitirea unor iconografii populare.

Volumul *The unfinished battles: Romanian postmodernism before and after 1989 (Ex libris mundi)* este, cum remarcă Monica Spiridon, „sinteza efortului consecvent al autorului de a se ține la zi cu mersul literaturii române, monitorizând-o de departe și de sus”.

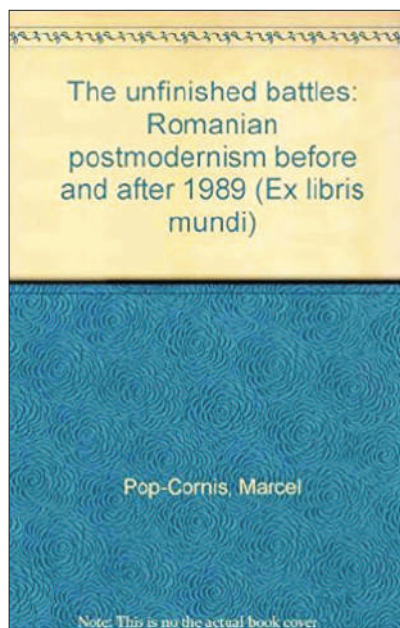
Marcel Corniș-Pop susține că „mișcările anti-comuniste din 1989 au mizat pe idealul unei societăți civile participative; relevanța lui e în continuare intactă, pentru că proiectul e și astăzi nefinalizat”. După 1989, menționează autorul, în marea majoritate a spațiului cultural Central și Est-European, postmodernismul oferă cadrul propice al angajării ideologice și publice eficiente a elitei literaților, în lupta contra cripto-comunismului.

Tentația hermeneutică și rescrierea critică. Interpretarea narativă în zodia poststructuralismului, tradusă în română de Corina Tiron (Ed. Fundației Culturale Române, 2000), este una dintre cărțile sale semnificative. Pornește de la divergențele dintre apărătorii hermeneuticii tradiționale și adepții lecturii orientate către cititor. Autorul, respectiv profesorul, își pune în practică propriile ipoteze într-un experiment de lectură colectivă cu studenții săi.

Editează, împreună cu John Neubauer, ampla *History of the Literary Cultures of East-Central Europe*, în 4 volume (2004-2010) în care aplică modelul relecturii și rescrierii critice, reorganizând istoria literaturilor din zona Europei Centrale și de Est în jurul unor noduri topografice, temporale, figurale și instituționale, scoțând în evidență convergențe ce depășesc tradiționalele încadrări naționale, etnice sau generice, cum menționează autorul.

Ca profesor și director fondator al programului de doctorat în Studii Mediatice, Arte și Text a folosit o serie de forme inovative, de la poezie la narațiune grafică, literatură electronică, teatru-montaj, film digital.

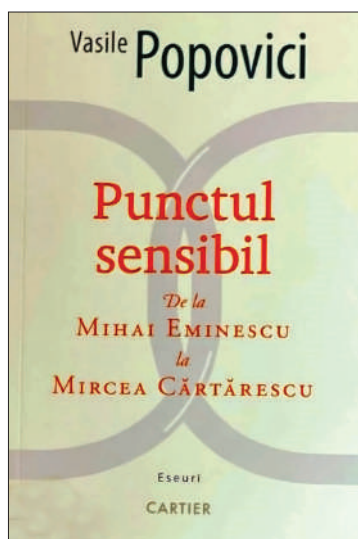
Intellectual complex, cu formație solidă și pasiune păstrată constant peste timp pentru esența diversității culturale, interpretări și comparații între literaturi, Marcel Corniș-Pop este un creator de punți între teorie și practică, profesor riguros dar ingenios în aplicarea ideilor sale, traducător de excepție, cu o viziune modernă asupra sincronismului artelor și literaturii, fidel coordonatelor estetice care leagă literatura de noile forme multimedia. ■

Constantin
CUBLEȘAN

Eminescu – Oglinda, permanența imaginarului

Într-un volum de eseuri incitante (*Punctul sensibil. De la Mihai Eminescu la Mircea Cărtărescu*, Ed. Cartier, Chișinău, Republica Moldova, 2021), Vasile Popovici include un amplu studiu consacrat decriptării imaginarului poetic eminescian, centrat pe tema oglinzii, temă prezentă ca o coordonată esențială a întregii creații poetice a lui Mihai Eminescu („Oglinda și oglindirea însoțesc de la un capăt la celălalt imaginarul eminescian, ca o constanță pe care puține alte «teme» o au”). Poetul vede/privește și receptează lumea prin intermediul oglinzirii acesteia în luciul apei, indiferent dacă este vorba de un lac, de un râu sau fluviu, de apa mării etc. Aceste două elemente *naturale*, se regăsesc, în interpretarea eseistului, pretutindeni și nu neapărat în formula narcisiană, care este o ipostază de suprafață a descoperirii propriei imagini în luciul apei, cât ca „o coborâre în oglinda sufletului, tocmai fiindcă sufletul și ochiul sunt înțelese ca oglinzi”.

Analiza modului în care se produce această *descendere*, începând chiar cu primele poezii din 1866, de la acea *O călărire în zori* („oglindea naturală a apei cu fața spre cer”) și mai mult în *Lida*, cu ecourile romantice ale ruinelor, pe care poetul o deslușește în *Fereastra dinspre mare*, sunt urmărite toate ipostazele în care Eminescu privește lumea, în imaginea ei răsturnată din oglindă, acordând atenție majoră amplului poem *Memento mori*, pe care îl consideră a fi „fundament al gândirii sale poetice în totalitate”. Analiza vastei construcții a acestui poem, prin perspectiva oglinzilor lumii, ca într-o visare și într-un spațiu al visării, zice Vasile Popovici, este poate cea mai originală decriptare a tuturor detaliilor acestuia,

dintre nenumăratele interpretări produse în timp de comentatori ai operei poetice eminesciene: „Eminescu imaginează o panoramă istorică a lumilor sub forma unei călătorii interioare în spațiile visării, de unde se ridică pe rând civilizațiile protoistorică, egipteană, iudaică, greacă, romană și dacică. (...) Acestea, la un loc cu decorul lor terestru și cosmic, formează lumea *vizibilă*. În inima ei stă poetul, ce o receptează prin visare. Dincolo de universul vizibil, dincolo de pământ, stele și sori, care toate fac parte din *aceeași* ordine a lucrurilor, se întinde domeniul *invizibilului*, fără reprezentare și formă, fără spațiu și timp, locuit de un Dumnezeu retras din lume. Iată concepția generală a universului eminescian, articulat din două spații concentrice: pe de o parte, spațiul Creaturii, lumea vizibilă, vastă, dar pieritoare; pe de alta, spațiul Creatorului, lumea invizibilă, intangibilă și nepieritoare. Acestea, împreună, formează Întregul ce subîntinde creația eminesciană de la *Memento mori* până în final. (...) *Memento mori* este, în biografia sa poetică, revelația articulării interioare a vizibilului, când Eminescu se cufundă cu totul în spațiul halucinant al oglinzilor, de unde extrage un sens global, o cheie hermeneutică pentru tot ce intră în aria vieții și morții”. Pe coordonata acestei înțelegeri/interpretări a imaginarului eminescian, se desfășoară o întreagă demonstrație speculativă, credibilă în totul pentru că argumentația ideatică însoțește fiecare pas al înaintării exegetului, reconstituind rolul oglinzii în imaginarul Eminescian.

Fiecare segment al poemului e văzut astfel ca o oglindire în interiorul unui vis fundamental al poetului („Turma visurilor mele”), el reluând, în alte dimensionalități și cu alte profunzimii, de fiecare dată, aceeași viziune colosală a cheltuirii civilizațiilor în timpul istoric versus timpul cosmic. „Pătrundem astfel – comentează Vasile Popovici – într-un spațiu pe care poetul îl numește cu toată precizia (...) cu o înțelegere deplină a tot și a toate: e *spațiul visului și al visării*, mediu din care visul și visarea, ca o materie lichidă, se revărsă și de care se lasă umplut până la saturație. Decorul oniric e mereu unul și același, nocturn,

Andrei
CODRESCU

„Fă ce vrei dacă ești sigur că vei
putea trăi cu asta pentru totdeauna”
(P. Valéry)

chiar trebuia să spună „pentru totdeauna”?
ăsta e unul dintre motivele pentru care
nu îmi place paul valéry

aruncă mereu o bucată de piatră într-o supă bună de pui
cuvintele pot fi bani dar adeseori sunt doar pietre
pretinzând că sunt găluști:

se prefac că îmi definesc apetitul
și n-am nevoie de ele dacă nu mi-e foame

un lucru știu sigur că n-o să-mi fie foame
„pentru totdeauna”

în secunda în care îi vezi pe alții ca pe „tine însuși” ei ajung
la fel de plictisitori ca și tine și are puțină importanță
dacă ești bogat

dar nu flămând sau excitat
de aceea paul valéry nu a fost în selecția mea favorită
de poeți cu care fascinem fete iubitoare de versuri

Traducere de Carmen FIRAN

saturat de lumina astrelor și reduplicat de apele ce preiau spectacolul nopții, îl prelungesc în materia lor profundă și-i sporesc strălucirea. Elementul lichid pare că invadează cu densitatea lui transparentă tot ce se află în bătaia luminii nocturne. Substanța ce penetrează apele și aerul, mai densă ca aerul, translucidă, vie, încărcată cu energii proprii, secreție a cadrului natural și secreției a minții care contemplă, e însăși visarea, unificatoare de spații”.

Vasile Popovici nu este un comentator al factologiei pe care o derulează poemul, ci descinde în metaforicul acesteia, corelaționând idei într-un imaginar insolit, căutând a pătrunde astfel și a descifra „enigmaticul” univers eminescian.

Eseistica sa este una de introducere a ipotezelor ideatice în discutarea concretului liricii eminesciene. De aici frumusețea discursului și calitatea lui provocatoare. Analizele sunt mai degrabă sinteze, coborârea observațiilor la detalii reprezentând ascensiuni în substratul ideatic al acestora. E un eseist speculativ, concovând mereu argumente din spații culturale adiacente. Ilustrativă în acest sens este trimiterea la epistola apostolului Pavel către Corinteni, din care își extrage și motto-ul eseului: „*Per speculum in aenigmate*”, comentat în sensul că acum *vedem prin oglindă cele nevăzute*, cu alte cuvinte, zice domnia sa „acum doar oglinda poate da o idee asupra celor necunoscute”. Metafora oglinzii în lirica eminesciană, dobândește astfel, printr-o corelare cu textul biblic, dimensionalități ideatice noi, mai profunde.

Studiul lui Vasile Popovici, *Eminescu, imersiunea în oglindă*, impune, fără îndoială, o deschidere insolită de interpretare a liricii eminesciene, debarasată de obsesiile sursologilor și de acribia documentariștilor. Este o propunere captivantă tocmai pentru că implică descinderea în substratul ideatic abisal al viziunilor poetului. ■

Despre Doctoratul unor oameni politici și Biblioteca Națională a României

Adrian
CIOROIANU

Un mesaj amical spre cei interesați (curioși, intelectuali, jurnaliști, politicieni etc. – enumerarea e alfabetică): DACĂ știți că aveți un doctorat fake/plagiat, ar fi bine să vă deziceți de el, pe cât de subtil puteți. Falsul va fi tot mai ușor de identificat, inclusiv de către viitoarea IA (intelligență artificială), iar asta va fi doar prima fază în ceea ce urmează.

Biblioteca Națională a României deține, prin lege, câte un exemplar dintr-o bună parte a lucrărilor de doctorat/PhD susținute în ultimele decenii în România (spun „o bună parte” ca să nu spun „toate”, pentru că nu vreau să mă pronunț asupra manierei în care au INVOLUAT doctoratele în diverse instituții de învățământ, în ultimele trei decade).

Ca opinie personală, vă pot spune că nici măcar NU AVEM IDEE despre gradul de impostură pretins academică (!) la care s-a ajuns în ultimii 30 de ani, în privința unor teze de doctorat (și nu numai), din școli/universități/școli doctorale care nu s-au verificat serios, din diverse interese... Pe de altă parte, fiți convinși că aceste falsuri/plagiate se vor afla din ce în ce mai ușor.

Nu mai comentez, după cum nu vreau să dau numele unei recente victime publice, care încă nu aflase ce înseamnă informația digitală...

Unele dintre aceste teze de doctorat aflate în posesia BNaR sunt cerute spre studiu, în cea mai mare parte, de alți doctoranzi, să zicem – e vorba de câteva zeci de cereri pe an. Sunt cercetători(?)/doctoranzi(?) care cer copii digitale după anumite teze, cam toate pe aceeași temă, uneori multe teze (!) – iar cineva ar putea bănuși că ceea ce-l interesează pe respectivul cercetător/doctorand e de fapt bibliografia, pe care să o preia de-a gata și să o folosească fără alt efort.

Sunt alte cereri ale unor ziariști sau investitori media – dar acestea sunt relativ puține, câteva pe an. Cele cerute de jurnaliști sunt, bănușiți, teze ale unor oameni politici. De exemplu, acum câteva zile am primit o cerere din partea dnei Emilia Șercan, investigatoare pe care o admir în calitate privată de cetățean, iar în calitate de director al Bibliotecii Naționale o asigur că nu va avea niciun blocaj/niciun tratament favorizant (nu cred că și-ar dori ceva din cele două); tot acum câteva zile am primit o cerere referitoare la teza de doctorat a fostului doctorand Emil Boc (actualul primar al orașului Cluj-Napoca); iar chiar azi, 21 decembrie '21, am primit o cerere referitoare la o teză susținută de fostul doctorand Nicolae Ciucă, actual prim-ministru al țării.

Aceste cereri sunt legale și vă asigur că, în

calitate de profesor, de redactor în presă sau de editor de volume, de scriitor, de director al Bibliotecii Naționale ș.cl., voi face ce e posibil ca TOATE aceste cereri să-și primească răspunsul convenit, în termen legal.

Pe de altă parte, aș vrea să fiu clar în privința unor aspecte de bun simț. O cerere recentă, din presă, mi-a cerut să(-i) trimitem o copie digitalizată a tezei dnei/dlui politician X la o anumită adresă de email. Ei bine, asta nu se poate. În virtutea cererii, cine vrea să vadă teza lui X, Y sau Z va aștepta până ce ea va fi digitalizată (la cererea respectivei/respectivului), iar apoi va veni la sediul BNaR pentru a o consulta – pentru că acestea sunt norme legale.

Biblioteca Națională a României

Digitalizarea nu durează mult – deși, sincer, proiectul meu pentru digitalizarea Bibliotecii Naționale a României se referă la manuscrise de renume, publicații vechi, fotografii unicate etc., și nu la teze contemporane ale unor oameni care azi sunt la putere, mâine nu. Vă dați seama, pentru digitalizarea unei teze de doctorat a politicianului X, Y sau Z, o/un angajat/ă BNaR va munci cel puțin un număr de ore într-o zi sau două – timp în care ar putea lucra, să zicem, la digitalizarea corespondenței dintre scriitorul francez Pierre Loti (1850-1923) și scriitoarea Carmen Sylva, adică Regina Elisabeta a României. Vorbesc serios: această corespondență Loti – Elisabeta, care parțial e în patrimoniul Bibliotecii Naționale, evident, nu e digitalizată și puțini oameni știu de ea, iar în anul 2023 se va celebra în Franța centenarul morții scriitorului Pierre Loti – iar intenția mea este să fac din Biblioteca Națională a României un partener activ și participativ la ce se va întâmpla în Europa (în Franța, Turcia! ș.a.) în legătură cu acest centenar.

Mai clar: BNaR primește relativ puține cereri de digitalizare a unor manuscrise celebre și valoroase, pentru cercetarea autentică, dar primim tot mai multe cereri de digitalizare a unor doctorate (de pe vremea în care tezele depuse nu aveau anexată și o variantă numerică, așa cum e azi), de exemplu din partea unor cercetători(?)/sau doctoranzi(?), cum spuneam.

La nivelul BNaR VOI LUA ÎN CALCUL impunerea unui tarif pentru cei care doresc acest gen de digitalizare (după cum cei care vor, azi, copii digitale după materiale din „Colecțiile speciale” trebuie să plătească digitalizarea lor). O precizare: jurnaliștii de investigație (repet: un număr relativ redus de cereri pe an) NU vor fi obligați să plătească. Dar cercetătorii/doctoranzii vor fi invitați să ia în calcul UN COST pentru materialele cerute în copie, așa cum există deocamdată la alte instituții de profil din România și din Europa. Asigur pe oricine că, în momentul în care – prin finanțare publică/privată – îmi va fi posibil acest lucru, nu voi mai lua niciun leu, niciunui cititor/cercetător/doctorand/student venit la BNaR. Dar, sincer, deocamdată, nu e cazul, nici din cauza mea și nici a dvs.

Primesc/primim cereri din partea unor universități din țară care ajung la concluzia că anumite teze susținute acolo nu mai există în arhiva proprie sau chiar au fost maltratate/deformate (pagini rupte etc.). În acest caz, facem copii numerice după exemplarele care ni se cer (dacă le avem, desigur), dar CONTRA COST. Recent, am digitalizat peste o duzină de teze, pentru o universitate din

Vestul țării, teze care fuseseră susținute acolo, dar nu mai existau în arhiva lor. Și respectiva universitate a plătit (un preț decent, fixat cu ani în urmă printr-un ordin al ministrului Culturii – nu sunt sume astronomice). Acest lucru se face la BNaR în mod curent, inclusiv pentru oameni care și-au susținut în trecut teza, dar nu mai au un exemplar propriu etc. și plătesc cu bucurie oricât pentru a primi o copie etc.

Ce vreau să spun: ca unul care sunt convins că viitorul va fi tot mai digital, voi încuraja pe cât posibil digitalizarea cât mai multor unități din patrimoniul Bibliotecii Naționale – cărți vechi, hărți vechi, manuscrise, ziare, cărți moderne, fotografii, fonoteca etc. Pe de altă parte, îi rog pe toți cei interesați să facă diferența între investigația științifică (student fiind, am plătit pentru copii xerox atât la Biblioteca Academiei Române din București, cât și la biblioteca Universității Laval din Canada și cam pe unde am trecut) și investigația de presă – care trebuie să fie asigurată, pe direcții corect formulate de către jurnalist/ă, potrivit liberului acces la informații legal.

Desigur, peste ani, poate toate aceste ziare/teze/cărți etc. vor exista în format digital, în spațiul public, accesibile oricui, gratuit sau gratis, depinde cum vreți să spuneți. Abia atunci vom vedea dacă acea nouă realitate va fi mai bună sau mai rea. Dar mai este ceva până atunci. ■

Ioan
LASCU

Albert Camus – În miezul absurdului

În *Actuale*, volumul I, Albert Camus pronunță două aserțiuni esențiale în ce privește spiritul angajamentului său în epoca postbelică. Prima dezvăluie faptul că trebuie „... Să nu uităm că singurul efort care merită în lumea de astăzi înseamnă să trăiești și să lupți.” Și accentuează imediat: „Într-adevăr, convingerea noastră este că nu se poate face nimic bun în afara lumii”, ceea ce vrea să spună că totul se poate face bine în afara absurdului, într-o lume învăluită în lumina unei gândiri juste, lucide, o lume în care să domnească rațiunea și justiția. Privite din perspectiva contemporaneității, afirmațiile lui Camus pot părea idealiste și chiar naive și depășite. Însă autorul *Omului revoltat* nu a încetat o clipă să-și susțină principiile pentru a ameliora o lume traumatizată de experiența nefastă a războiului. El se gândește la o lume edificată pe bazele unui umanism al justiției și pe accepțiunea rezonabilă a limitelor. Cele două formulări se regăsesc în două editoriale publicate în cotidianul „Combat”, în 8 septembrie și 7 octombrie 1944. Camus nu a acceptat nicicând să dea înapoi în fața absurdului războiului și al politicilor totalitare, căci absurdul, constată el în *Mitul lui Sisif*, echivalează cu eschiva mortală care este, nici mai mult, nici mai puțin decât cautiunea unei vieți diferite față de cea care ne este dată spre a o trăi pe pământ. „Viața nu merită să fie trăită”, teza derutantă din debutul eseului amintit, este un adevăr steril, un truism pesimist, singurul lucru de certă valoare fiind încrederea în viața pământească, de altfel unica certitudine dată omului.

În *Mitul lui Sisif* Camus vorbește despre un climat al absurdității care ar însemna un debut al absurdului, pentru ca apoi să se refere la universul absurd care este sfârșitul a toate. Războiul, violența dusă la extrem apropiere acest sfârșit. El afirmă totodată că oamenii secretă neomenescul. Sunt acestea niște idei cu aparență de ciudățenii azi, dar care atunci – războiul nu se terminase încă – reieșeau obiectiv dintr-un climat moral și dintr-o criză de conștiință, reale, care au favorizat și au întreținut conflagrația. Aspectul mecanic al vieții și al gesturilor omeneste, dezgustul în fața neomenescului, starea de „greață” despre care scrie J.-P. Sartre, toate induc oboseală și dezolare ce pândesc până la sfârșitul unei vieți mașinale și conformiste, comodă și pasivă așadar; la fel alienarea, care vine dintr-un sentiment indus de o lume opacă, vâscoasă sau străină. Lumea scapă cunoașterii noastre rămânând închisă în ea însăși. Opacitatea aceleiași lumi și alienarea impusă omului sunt tocmai cele două surse ce secretă absurdul. În plan conceptual dar și analitic Camus are evident dreptate fiindcă își extrage constatările din spiritul ce bântuia în societatea timpului, din climatul nociv intelectual și moral. Asupra acestei stări de fapt scriitorii umaniști ai epocii interbelice au atras atenția în repetate rânduri, dar vocile lor au răsunat în gol.

Drama eroului absurd se declanșează din exigența de claritate și de familiaritate cu lumea. Înainte de orice, *a înțelege înseamnă a uni și a comunica, înseamnă a fi cu lumea*. Dorințele sunt într-atât de puternice având în vedere că omul năzuiește să transgreseze absurdul care îl înconjoară, un absurd generat de confruntarea dintre irațional și lume și din aspirația nelimitată către claritate. Prin claritate înțelegem aici absența oricărei ambiguități, a oricărui echivoc, a oricărei confuzii. Din pricina iraționalului lumii, atât de clamat, Camus ar putea trece, pentru unii, drept un gânditor agnostic. Ar putea fi un agnosticism singular și idealist (iarăși!), dar care nu exclude confruntarea și comparația, prin urmare activ și combativ. Aceste demersuri pornesc de pe temeuri morale și raționale bine fixate. Dacă, în *Mitul lui Sisif*, Camus descrie universul absurd neuitând să-l conceapă drept o expresie a unei anumite metafizici și atitudini de spirit, diferența o face metoda care constă în *sondarea profunzimilor experienței*. Aspectul agnostic este doar o premiză, în timp ce sondarea experienței se apropie de o *fenomenologie a trăirii*.

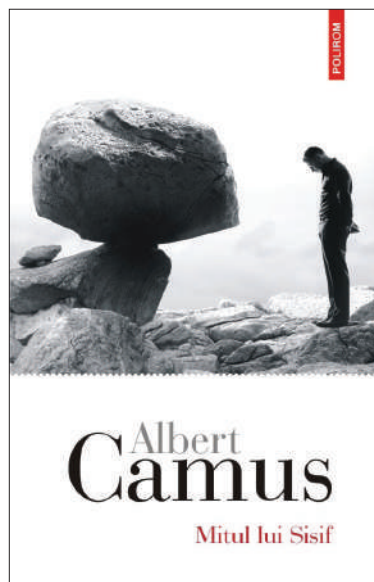
Într-un eseu apărut în revista „Esprit” în ianuarie 1950 – *Albert Camus și apelul către cei umiliți* – directorul acesteia, filosoful personalist Emmanuel Mounier, constată că „Anii confuzii ai ocupației au bruiați aparițiile literare. Străinul a venit către noi în umbra lăsată de *Ființa și neantul*, și această încurcătură a istoriei a făcut multă vreme din Camus, în fața preopiniențelor, un scriitor de idei, un fel de

ilustrator cu poantă seacă a acestei lumi a absurdului pe care o tratau până atunci filosofi în vaste compoziții murale. Publicului îi plac mult scriitorii de idei.”

Acest eseu a fost introdus în ultimul volum al lui Mounier apărut în timpul vieții și intitulat *Speranța disperaților*. Malraux. Camus. Sartre. Bernanos, Éditions du Seuil, 1951. Tot Mounier considera că *Mitul lui Sisif* reprezintă, nici mai mult, nici mai puțin, *Discursul asupra metodei* al lui Camus. După părerea lui, eseul se hrănește din „o

îndoială metodică față de un soi de *cogito* și de o morală provizorie.” Latura rațională, caracterul sistematic și o aspirație morală constantă îl apropie pe Camus de gândirea clasică. Însă ceea ce este mai interesant și specific la Camus nu ține totuși de o întoarcere la clasic, ci de implantarea absurdului în el. Camus a avut ambiția de a lega câteva cărți de alte opere asemănătoare și astfel s-ar putea vorbi, împreună cu Mounier, „de o viziune sistematică a operei românești și chiar teatrale.” Meursault avea habar de povestea din *Neînțelegerea* și, la rândul ei, istoria lui Meursault îl șochează pe Cottard, un personaj din *Ciuma*. În felul acesta, cum s-a observat, Meursault (*Străinul*), Martha (*Neînțelegerea*) și Cottard formează un *trinomial absurdului*, în speță al crimei absurde, totdeauna neînțeleasă de aceia care nu participă la universul absurd. În acest mod Camus construiește nu numai personaje ci instaurează și raporturi între personaje din opere diferite.

Preocuparea de a stabili raporturi se întâlnește atât în cărțile sale cât și în eșafodajul gândirii jurnalistice. De pildă, raporturi precum justiție/libertate, justiție/iertare, morală/politică, revoltă/poliție, revoltă/servitute, solidaritate/fraternitate/credință se întâlnesc pretutindeni în primele două volume din *Actuale*. Aceasta sub imperiul voinței de ordine, apropiată de o disciplină de sistem, ce nu-i dă pace nici artistului, nici ziaristului. După cum a remarcat tot Mounier, Camus este „clasic până în măduva oaselor”. Însă, în pofida acestei linii de forță, el grefează în operă sfârșirea →

Lucrare de Emilian Popescu